

Doç. Dr. Emine YAZICIOĞLU

SİGORTA ARACILARI HUKUKU

I

**Sigorta Aracısı Kavramı ve İlgili Düzenlemeler
Sigorta Aracılarının Denetimi
Sigorta Acentesi**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	xvii
§ 1. SİGORTA ARACISI KAVRAMI, SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ YERİ, SİGORTA ARACILIĞINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER.....	1
I. GENEL OLARAK SİGORTA ARACILIĞI VE SİGORTA ARACISI KAVRAMI	1
II. SİGORTA ARACILARININ SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ.....	3
III. SİGORTA ARACILARINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER, BU DÜZENLEMELERE GÖRE SİGORTA ARACISI KAVRAMI VE TÜRLERİ.....	6
A. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU	6
1. 77/92/EWG Sayılı Direktif	8
2. 92/48/1992 Sayılı Tavsiye Kararı	11
3. 2002/92/EG Sayılı Sigorta Aracıları Hakkında Direktif.....	15
B. ALMAN HUKUKU.....	19
C. TÜRK HUKUKU.....	30
§ 2. SİGORTA ARACILARININ DENETİMİ.....	43
I. GENEL OLARAK	43
II. 2002/92/EG SAYILI DİREKTİF	44

A. TESCİL İÇİN ARANACAK KOŞULLAR.....	44
1. Yeterli Mesleki Bilgi ve Tecrübeye Sahip Olma.....	45
2. İtibar Sahibi Olma.....	46
3. Mesleki Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi Akdetmiş veya Buna Denk Diğer Bir Teminat Göstermiş Olma	47
4. Yeterli Mali Güce Sahip Olma	48
B. TESCİL.....	48
III. ALMAN HUKUKU.....	50
A. İZİN KOŞULLARI.....	51
1. Mesleki Uzmanlık.....	52
2. Güvenilirlik	53
3. Mali Güçlük İçinde Bulunmama	53
4. Mesleki Sorumluluk Sigortası.....	53
B. İZİN ALINMASI ZORUNLULUĞUNUN İSTİSNALARI	54
C. TESCİL.....	56
IV. TÜRK HUKUKU.....	57
A. SİGORTA ACENTELELERİ.....	58
1. Faaliyete Başlamada Denetim.....	58
a. Sigorta Acenteliği Yapacaklarda Aranacak Nitelikler	59
aa. Gerçek kişilerde	59
bb. Tüzel kişilerde	63
cc. Gerçek ve tüzel kişilerde	66
aaa. Hukuki ve mali açıdan bağlantısız olma.....	66
bbb.Sigorta acenteliği dışında başka ticari faaliyette bulunmama	66
ccc. Mesleki sorumluluk sigortası	68
b. Uygunluk Belgesi Ve Levhaya Kayıt.....	70

c. Sınırlı Yetkili Acenteler.....	71
d. Bankalar İle Özel Kanunla Kurulmuş ve Kendilerine Sigorta Acenteliği Yapma Yetkisi Tanınan Kurumlar.....	72
e. Yabancı Sigorta Acentelerinin Türkiye’de Faaliyette Bulunması	73
2. Faaliyet Esnasında Denetim.....	74
a. Bildirimler	74
b. İyiniyet Kurallarına Uygun Faaliyette Bulunma	75
c. Disiplin Uygulamaları	76
d. Levhadan Silinme	77
B. SİGORTA BROKERLERİ.....	78
1. Faaliyete Başlamada Denetim.....	78
a. Ruhsat Koşulları	79
aa. Gerçek kişilerde aranacak nitelikler	79
bb. Tüzel kişilerde aranacak nitelikler	81
cc. Gerçek ve tüzel kişilerde aranacak nitelikler	83
aaa. Hukuki ve mali açıdan bağlantısız olma.....	83
bbb.Sigorta brokerliği dışında başka bir ticari faaliyette bulunmama	83
ccc. Mesleki sorumluluk sigortası yaptırma	84
b. Ruhsatname	85
c. Yabancı Brokerler Ve Yabancı Yöneticiler	88
2. Faaliyet Esnasında Denetim.....	89
a. Genel Olarak	89
b. Alınacak Tedbirler Ve Ruhsat İptali	92
C. BİREYSEL EMEKLİLİK ARACILARI	93
1. Genel Olarak	93
2. Bireysel Emeklilik Aracılığı İçin Aranan Koşullar ve Tescil	94

3. Faaliyet Esasları Ve Denetim.....	96
D. SİGORTA ARACILARININ DENETİMİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELERİN ANAYASAYA UYGUNLUĞU.....	98
§ 3. SİGORTA ACENTESİ.....	103
I. TANIM VE UNSURLARI	103
A. TANIM	103
B. UNSURLARI	104
1. Bağımsızlık.....	104
2. Sözleşmeye Dayanarak Sigorta Aracılığı Faaliyetinde Bulunma.....	107
3. Süreklilik.....	108
4. Belirli Bir Yer Veya Bölgede Faaliyette Bulunma	109
5. Meslek Edinme	109
II. TÜRLERİ VE UYGULANACAK HÜKÜMLER.....	111
A. TÜRLERİ	111
1. Aracı Sigorta Acentesi – (Sözleşme Yapmaya Ve/ Veya Prim Tahsiline) Yetkili Sigorta Acentesi	112
2. Sınırlı Yetkili Sigorta Acentesi – Yetkisi Sınırlandırılmamış Sigorta Acentesi	113
3. Tek Sigortacı Acentesi – Birden Fazla Sigortacı Acentesi	113
4. Sigorta Acenteliğini Asıl Mesleki Faaliyet Olarak İcra Edenler – Tâlî Mesleki Faaliyet Olarak İcra Edenler	114
5. Bağlı (Captive) Acente	115
B. UYGULANACAK HÜKÜMLER	119
III. SİGORTA ACENTESİNİN DİĞER TACİR YARDIMCILARINDAN FARKI	120
IV. SİGORTA ACENTE LİĞİ SÖZLEŞMESİ.....	123
A. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI VE ŞEKLİ	123
B. SÖZLEŞMENİN NİTELİĞİ	126

V. SİGORTA ACENTESİNİN YETKİLERİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	130
A. YETKİLERİ	130
1. Genel Olarak	130
2. Sözleşme Yapma Yetkisi.....	133
a. Yetkinin Verilmesi Ve Kapsamı	133
b. Yetkinin Geri Alınması	137
c. Yetkisi Olmaksızın Sözleşme Akdetme	139
aa. Sigortacının sözleşmeye icazet vermediğini bildirmekle yükümlü olması	139
bb. Sigorta acentesinin akitten bizzat sorumlu olmasının anlamı.....	144
3. Prim Tahsil Etme Yetkisi.....	148
4. Hakkı Koruyan Beyanlarda Bulunma Ve Bu Tür Beyanları Alma Yetkisi	151
5. Sigortacı Adına Dava Açma Ve Sigortacıya İzaften Aleyhine Açılan Davada Sigortacıyı Temsil Etme Yetkisi	153
B. YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	155
1. Sigortacıya Karşı	155
a. Sigorta Aracılığı Faaliyetinde Bulunma	155
b. Tahsil Edilen Primi Süresinde İntikal Ettirme Ve Hesap Mutabakatı Sağlama.....	160
c. Haber Verme	161
d. Talimat Alma Ve Verilen Talimata Uygun Hareket Etme	162
e. Önleyici Tedbirler Alma.....	164
f. Sigortacının İnhisar Hakkını İhlâl Etmeme	165
g. Sır Saklama	167
2. Sigorta Ettiren Ve Sigortalıya Karşı – Bilgilendirme Yükümlülüğü.....	168
a. Genel Olarak	168

b. Bilgilendirme Kavramı Ve Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeyi Gerekli Kılan Etkenler	179
c. Sigorta Aracılarının Bilgilendirme İle Yükümlü Kılınmasını Gerektiren Etkenler	182
d. Bilgilendirme Yükümlülüğünün Kapsamı, Muhatapı, İfa Şekli Ve Zamanı	185
aa. Sözleşme kurulmadan önceki aşama.....	185
aaa. Kapsam	186
bbb.Muhatap	188
ccc. İfa şekli ve zamanı	190
bb. Sözleşme kurulduktan sonraki aşama.....	192
aaa. Kapsam	193
bbb.Muhatap	194
ccc. İfa şekli ve zamanı.....	194
e. Bilgilendirme Yükümlülüğünün Niteliği Ve İhlâline Bağlanan Sonuçlar	195
VI. ACENTENİN HAKLARI.....	202
A. İNHİSAR (TEKEL) HAKKI.....	202
B. ÜCRET (KOMİSYON) HAKKI.....	203
1. Ücret İsteme Hakkı Veren İşlemler	203
2. Ücrete Hak Kazanma Zamanı	207
3. Ücret Miktarının Belirlenmesi	210
4. Ücretin Ödenme Zamanı.....	213
C. FEVKALÂDE MASRAFLARIN ÖDENMESİNİ TALEP HAKKI.....	215
D. HAPİS HAKKI.....	216
VII. SİGORTA ACENTELİĞİ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ.....	218
A. SONA ERME NEDENLERİ	218
1. Sürenin Sona Ermesi	218
2. Tarafların Anlaşması.....	219

3. Fesih	219
a. İhbar Süreli Fesih	220
b. Haklı Sebep Derhal Fesih	222
4. Ölüm, Kısıtlanma, İflâs, Tüzel Kişiliğin Sona Ermesi	225
B. SONA ERMENİN SONUÇLARI.....	227
1. Genel Olarak	227
2. Başlanmış İşlerin Tamamlanamamasına İlişkin Talep.....	227
3. Sigorta Acentesinin Yaptığı ve Kısa Sürede Yapacağı İşlere İlişkin Komisyon Hakkı	231
4. Denkleştirme (Portföy Tazminatı) Talep Hakkı	234
a. Genel Olarak	234
b. Denkleştirme Talebinin Niteliği	236
c. Denkleştirme Talebinin Koşulları	237
aa. Sigortacının acentelik ilişkisinin sona ermesinden sonra da acentenin portföyü sayesinde önemli menfaatler elde etmesi.....	238
bb. Hakkaniyetin denkleştirme ödenmesini gerektirmesi.....	239
cc. Acentenin haklı bir nedene dayanmaksızın sözleşmeyi feshetmemiş olması ya da kendi kusuruyla sözleşmenin feshine neden olmaması	241
d. Denkleştirme Miktarının Belirlenmesi.....	242
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	243

